

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Humanitaar- ja sotsiaalsainete õpetamine põhikoolis

Cätly Heinpõld

SOTSIAALPEDAGOOGIDEKS ÕPPIVATE ÜLIÕPILASTE HINNANGUD
SOTSIAALPEDAGOOGIKA TEOORIA JA PRAKTIKA KOHTA LÄHTUDES OMA LÄBITUD
KÕRGKOOLI ÕPINGUTEST

bakalaureusetöö

Läbiv pealkiri: Sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangud

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja Kristi Kõiv (PhD)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Hasso Kukemelk

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2016

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	3
TEOREETILINE ÜLEVAADE	4
<i>Sotsiaalpedagoogika</i>	4
<i>Sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika</i>	7
<i>Sotsiaalpedagoogika naaberteadused</i>	7
<i>Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö</i>	8
<i>Uurimuse eesmärk, uurimisküsimused</i>	9
METOODIKA	10
<i>Uuritavad</i>	10
<i>Mõõtevahendid</i>	10
<i>Protseduur</i>	11
<i>Andmetöötlusmeetodid</i>	12
TULEMUSED.....	12
<i>Sotsiaalpedagoogika definitsioonid</i>	12
<i>Väited sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika kohta</i>	13
<i>Sotsiaalpedagoogi praktiline töö</i>	19
ARUTELU.....	21
KOKKUVÕTE	25
SUMMARY	26
TÄNUSÕNAD	27
AUTORSUSE KINNITUS	27
KASUTATUD KIRJANDUSE LOETELU.....	28
LISA 1	30

Sissejuhatus

Sotsiaalpedagoogika olemust, tegevusvaldkondi ja eesmärke mõistetakse väga erinevalt seoses sotsiaalpedagoogikaga on võimalik eristada teatud maadele omaseid arengusuundi kui ka erinevaid koolkondi ühe ja sama maa piires. (Kraav&Kõiv, 2001)

Sotsiaalpedagoogika on sotsiaalpedagoogiline distsipliin, uurimisvaldkond ning praktiline tegevusvaldkond. Sotsiaalpedagoogika eesmärgiks on sotsiaalsete probleemide leevendamine ja ennetamine pedagoogiliste vahenditega. (Mikser, 2013)

Mikser (2006) on öelnud, et tänu tihedamaks muutuvale konkurentsile erinevate distsipliinide vahel kõrgkoolide õppekavades ning erinevate professionide vahel tööturul suureneb vajadus selgitada sotsiaalpedagoogika mõistet. Antud tööd ajendas autorit kirjutama see, et õppides ise sotsiaalpedagoogikat peab autor oluliseks seda, et on oluline küsida ka sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste käest nende hinnanguid sotsiaalpedagoogika kohta lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest.

Käesolevas töös käsitletav uurimisprobleem on uudne, sest autorile teadaolevalt ei ole varem läbi viidud uurimusi, milles uuritakse sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnanguid sotsiaalpedagoogika kui teadusdistsipliini kohta seoses oma õpingutega kõrgkoolis.

Uurimuse eesmärgiks on välja selgitada sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogika definitsioonide, sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika, sotsiaalpedagoogika naaberteaduste ning sotsiaalpedagoogilise praktilise töö kohta lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest. Töö uurimisküsimused on järgnevad:

1) Millised on sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogika definitsioonide kohta lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest.

2) Millised on sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika kohta.

3) Millised on sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogika naaberteaduste kohta.

4) Millised on sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogilise praktilise töö kohta lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest.

Eesmärgini jõudmiseks kasutatakse uurimismeetodina ankeeti, mis sisaldab erinevaid sotsiaalpedagoogika definitsioone, väiteid mis iseloomustavad sotsiaalpedagoogika teooriat ja praktikat ning sotsiaalpedagoogi praktilist tööd. Sotsiaalpedagoogikat õppivatel üliõpilastel

palutakse anda oma hinnangud antud väidetele lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest.

Käesolev töö koosneb üheksast peatükist. Töö teoreetiline osa koosneb neljast alapeatükist ning töö empiirilises osas kirjeldatakse sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnanguid sotsiaalpedagoogika kui teadusdistsipliini kohta seoses oma õpingutega kõrgkoolis.

Teoreetiline ülevaade

Sotsiaalpedagoogika

Hämäläinen (2001) väidab, et teadusena saab sotsiaalpedagoogika paigutada ühiskonna- ja kasvatusteaduste vahele, oma lähtekohtade ja küsimuseasetuse poolest liitub sotsiaalpedagoogika eelkõige sotsiaalteadustega.

Sotsiaalpedagoogika on olemuselt rakendusteadus. See on sündinud vajadusest mõista, teoreetiliselt analüüsida ning arendada seda pedagoogilist tegevust, mis on suunatud sotsiaalsete hädade ja sotsiaalsete probleemide pidurdamisele ja leevendamisele ning heaolu edendamisele. (Hämäläinen, 2001)

Samuti võib Hämäläineni (2012b) järgi sotsiaalpedagoogikat vaadelda kui süsteemi teadusest, haridusest ja praktikast.

Küsimusele "Mis on sotsiaalpedagoogika?" on erinevad autorid leidnud erinevaid vastuseid. Storø on oma artiklis välja toonud norralase Gjertseni (2010, viidatud Storø, 2013) arvamuse, et meie arusaamine sotsiaalpedagoogikast on ebaselge ning sama vaadet kinnitab ka Hämäläinen (2003a). Et vastata küsimusele "Mis on sotsiaalpedagoogika?", soovitab Storø (2012) püstitada küsimus teistmoodi. Küsida võiks hoopis "Mis sotsiaalpedagoogika olla võiks?" ja veel parem oleks küsida "Mis sotsiaalpedagoogika teha saab?". Viimane küsimus on otseselt suunatud praktikale ning Storø toob välja erinevad soovitud küsimusele "Mis sotsiaalpedagoogika teha saab?":

1) Sotsiaalpedagoogika saab luua fookuse tööle lastega ja noortega.

2) Sotsiaalpedagoogika saab kombineerida erinevaid teoreetilisi lähtekohti sotsioloogiast, psühholoogiast, haridusest, sotsiaaltööst ja teistest distsipliinidest.

3) Sotsiaalpedagoogika saab pakkuda alternatiivseid ja lisa eesmärke töötamiseks laste ja noortega tulenevalt teistest distsipliinidest nagu sotsioloogia ja arengupsühholoogia, nende jagatud rõhuasetusega ühiskondade kaasamisel ja integratsioonil.

4) Sotsiaalpedagoogika saab luua uusi kontseptuaalseid vahendeid, mis aitaksid leida seoseid

teooria ja praktika vahel.

Madsen (2006, viidatud Storø, 2013 j) väidab, et sotsiaalpedagoogika kui teadus koosneb teooriast, metoodikast ja väärtushinnangutest. Teooria esindab multidistsiplinaarset teadmiste baasi ning me eeldame, et sotsiaalpedagoogid on kursis sellega ning kasutavad erinevaid teadmisi oma töös. Meetodid on aga need, mida sotsiaalpedagoog tegelikult teeb. Need ei ole ainult rakendatavad tehnikad, vaid need on alati seotud kliendi vajadustega. Sotsiaalpedagoogika praktika väärtusteks on formaalse või mitteformaalse kriteeriumi dimensioon kuidas teadmisi rakendada ja mis ulatuses. Tuginedes sellele saab öelda, et sotsiaalpedagoogika toetub kolmele sambale: teooria, praktika ja väärtushinnangud.

Storø (2013) väidab, et sotsiaalpedagoogikat kasutatakse praktikas erinevalt ning sellest on võimalik aru saada erinevatel viisidel. Ta on öelnud, et kui rääkida kahest sõnast eraldi "sotsiaal" ja "pedagoogika", millest esimene osa ütleb meile, et me tegeleme millegagi, millel on sotsiaalne külg ning see on seotud sellega, et midagi on inimeste vahel juhtunud. Teine osa "pedagoogika" ütleb meile, et tegemist on pedagoogikaga või kasvatusesega.

Morgan (2013) ütleb, et sotsiaalpedagoogikat on keeruline defineerida, see on põhiliselt seotud sotsiaalse tegevusega, mis edendab personaalset arengut, kasvatust ja üldist lapse heaolu.

Smith (2012) aga on väitnud, et sotsiaalpedagoogika on teadusharu, mis toetab tööd laste ja peredega, see on pigem mõtlemisviis kui praktikate kogum.

Sotsiaalpedagoogikat on defineeritud kui eriline pedagoogiline teadus, mis koos teiste teadustega on abiks erinevate hariduslike ja kasvatuslike probleemide lahendamisel ühiskonnas. Sotsiaalpedagoogika eesmärgiks on ebavõrdsete sotsiaalsete tingimuste parandamine ning võimaldada indiviididele iseseisvalt enda sotsiaalsete tingimuste parandamine. (Zozulakova, 2012)

Ühes piirkondliku noorsootöö üksuse poolt North West piirkonnas Inglismaal (2010) läbi viidud uurimuses on öeldud, et laste tööjõu strateegia järgi on sotsiaalpedagoogikat kirjeldatud kui ideed, mille läbi last nähakse kui sotsiaalset olendit, koos temale iseloomuliku käitumise ja teadmistega ja kus sotsiaalpedagoog töötab lähedalt koos indiviidiga võimaldades tal arendada oma potentsiaali. Samuti on seal samas uurimuses välja toodud veel teinegi definitsioon, mis ütleb et sotsiaalpedagoogi ja noorte vahel, kellega ta töötab on lähedane ja empaatiline suhe. Sotsiaalpedagoogid julgustavad noori astuma väikseid samme, nagu näiteks arendades igapäevast rutiini, sellega aitab sotsiaalpedagoog noortel astuda suuri samme arendades igapäevaseid oskuseid. Lääne- Euroopa riikides, kus sotsiaalpedagoogid töötavad asenduskodudes peavad nad võtma ka vanemliku rolli.

Tänapäeva ühine vaade sotsiaalpedagoogikast Rootsis on see, et sotsiaalpedagoogika on

lähenemine ja mõtlemisviis, mis on seoses sotsiaalhoolekande ja kohtlemisega lastele ning noortele. Selle seisukoha järgi on see seotud pigem erinevate asutustega kui ühiskonnaga. Märkimisväärne on see, et sotsiaalpedagoogikat kirjeldatakse mõnes rahvusvahelises teadusallikas kui ühte teoreetilistest käsitlustest, mis on seotud ühiskonnaga, samal ajal kui Rootsis on see seotud asutustega, täpsemalt erinevat tüüpi sotsiaalhoolekande raviasutustega või lastekodudega. See näitab siiski laia tähendust, mis sotsiaalpedagoogikale antakse, pannes paika mõtlemisviisi suhetes lastega asutustes ning kirjeldades pedagoogikat kogukondade mobilisatsiooniga seoses. (Eriksson, 2011)

Sotsiaalpedagoogika tõlgendamine erineb riigiti. Peamiselt mõistetakse sotsiaalpedagoogikat kui multidistsiplinaarset teadusvaldkonda, mis on seotud eelkõige hariduse ja sotsiaaltöoga. Mitmed teadlased on väitnud, et sotsiaalpedagoogikal ei ole kindlaksmääratud identiteeti, kuid võib öelda, et sotsiaalpedagoogika keskendub indiviidi ja ühiskonna vahelistele suhetele. (Bouverne-De Bie, Cousse, Roose, 2010)

Aastatega on teoreetikud erinevatest riikidest välja andnud lugematul arvul töid, et arendada sotsiaalpedagoogikat ning sotsiaalpedagoogikat on nende töödes tõlgendatud erinevalt (Hämäläinen, 2012b). Sotsiaalpedagoogika on erinevates maades arenenud erinevalt ning seda on mõjutanud erisugused mõttevoolud, ühiskondlikud liikumised ja teadusteoreetilised suundumused. Sotsiaalpedagoogika arengus teadusena ja ühiskondliku tegevussüsteemina tõusevad esile mitmed rahvuslikud iseärasused. (Hämäläinen, 2001) "Praegusaegne sotsiaalpedagoogika hõlmab hulka uurimisvaldkondi ja kasvatuslikku tegevust, millel on eri maades erisugune teoreetiline ja tegevuslik eripära" (Mikser, 2013, lk 234).

Käesolevas töös on palutud sotsiaalpedagoogikat õppivatel üliõpilastel hinnata erinevate autorite definitsioone sotsiaalpedagoogika kohta. Välja on toodud seitse definitsiooni, mida on käsitletud ka eelnevas uuringus, kus uuriti sotsiaalpedagoogika ja sotsiaalpedagoogi rolli praktilise töö seisukohast Eesti sotsiaalpedagoogide hinnangul (Viigi, 2015). Hämäläinen (2001) järgi on sotsiaalpedagoogika eraldiseisev distsipliin samuti on Hämäläinen (2012) öelnud, et sotsiaalpedagoogika keskendub pigem inimkasvu protsessidele. Morgan (2013) on väitnud, et sotsiaalpedagoogika toetab marginaliseerunud laste ja noorte sotsiaalset kaasamist. Stephens (2013) aga peab sotsiaalpedagoogikat sotsiaalteaduseks ning Stephens (2009) on öelnud, et sotsiaalpedagoogika on õpetus ja praktika hoolitsusest, haridusest ja kasvatuses. *The Social Pedagogy Development Network* (2015) ütleb, et sotsiaalpedagoogika tegeleb heaolu, õppimise ja kasvuga ning väidab, et sotsiaalpedagoogika on akadeemiline distsipliin, mille eesmärgiks on ennetada ja võidelda sotsiaalsete probleemide ja ebavõrdsusega. Storø (2013) defineerib praktilist sotsiaalpedagoogikat kui pedagoogiliselt orienteeritud praktika ning sotsiaalpedagoogilise töö

eesmärgiks on inimese kaasamine kogukonda ja ühiskonda.

Sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika

Hämäläinen (2001) on sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika kohta öelnud, et teadusena on sotsiaalpedagoogikal praktiline ülesanne, mis sotsiaalpedagoogilises teorialoomes nõuab tähelepanu pööramist praktilistele aspektidele ning teooria ja praktika suhte problemaatikale. Samuti väidab ta, et sotsiaalpedagoogilise teorialoometa ei ole võimalik arendada sotsiaalpedagoogilist praktikat.

Storø (2013) väidab, et sotsiaalpedagoogika on nii teooria kui ka praktika. Võime öelda, et teooria võtab kokku (hea) praktika ja seega järgnevalt annab juhiseid praktikaks; kuigi praktika ise on vahend või tegevuse osa teooriast, kus ideed viiakse praktikasse seotud inimestega. Lisaks annab praktika materjali tagasi teoreetilisele tasemele, nii et teooriaid saab edasi arendada.

Sotsiaalpedagoogide valitavad meetodid väljendavad nende isiklikku ja professionaalset identiteeti ja eetost, milleta muutuks töö tähtsusetuks (Eichsteller&Holthoff, 2012).

Morgan (2013) on öelnud, et sotsiaalpedagoogika praktika keskmes on sotsiaalne ja emotsionaalne seose tekkimine ja areng sotsiaalpoliitilises ja sotsiaalkultuurilises raamistikus, kus noort nähakse kui sotsiaalset olendit, kes on seotud teistega endale iseloomulike kogemuste ja teadmistega.

Võib öelda, et sotsiaalpedagoogika praktilise tegevusena kaldub inimesi nägema nende sotsiaalses keskkonnas, keerulistes sotsiaalsetes suhetes ning situatsioonides, mis võivad haiget teha. Sotsiaalpedagoogika praktika kasutab olemasolevaid vahendeid, et mõjutada indiviidi käitumist, teda juhtida, kujundada ja optimiseerida nende suhteid sotsiaalse keskkonnaga, et parandada indiviidide potentsiaalset ja personaalset kasvamist ning arenemist. (Bocharova, 2012).

Käesolevas töös uuritakse sotsiaalpedagoogideks õppivatelt üliõpilastelt nende hinnanguid sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika kohta. Samuti palutakse hinnata praktika olulisust võrreldes teooriaga ja teooria olulisust võrreldes praktikaga.

Sotsiaalpedagoogika naaberteadused

Mathiesen (2008, viidatud Storø, 2013 j) ütleb, et pedagoogika, psühholoogia ja sotsiaaltöö on sotsiaalpedagoogika naaberteadused. Sotsiaalpedagoogikat peetakse keskseks haruks pedagoogika, psühholoogia ja sotsiaaltöö vahel. Samuti mõjutavad pedagoogika, psühholoogia ja sotsiaaltöö sotsiaalpedagoogikat, kuid ei ole võimalik aru saada, kuidas sotsiaalpedagoogika võib mõjutada psühholoogiat, pedagoogikat ja sotsiaaltööd. Alustades sotsiaaltööst, siis on arusaadav, et sotsiaalpedagoogika omandab arusaama inimeste suhetest sotsiaalsete kogukondadeni.

Psühholoogia aga aitab mõista inimest üksikisikuna ja suures osas tegelevad sellega sotsiaalpedagoogid. Pedagoogika aga ei ole sotsiaalpedagoogika naaberteadus samas tähenduses nagu teised kaks. Pedagoogika on väga tihedalt seotud sotsiaalpedagoogikaga.

Sotsiaalpedagoogika kui teadus on väga tihedalt seotud teiste sotsiaalteadustega. Sotsiaalpedagoogika saab toetust nii sotsiaaleetikast ja sotsioloogiast kui ka sotsiaalpsühholoogiast ning samuti sotsiaalpoliitikast. (Hämäläinen, 2012b).

Hämäläinen (2001) märkis, et "Sotsiaalpedagoogika kasutab mitte ainult teiste sotsiaalteadustega ühiseid uurimismeetodeid, vaid ka ühiseid mõisteid ja naaberteadustes arendatud teooriaid. Just ühiste mõistete kasutamine ühendab sotsiaalpedagoogikat teiste sotsiaalteadustega" (Hämäläinen, 2001, lk 33).

Sotsiaalpedagoogika, mis praegu eksisteerib iseseisva teadusena, professionaalse praktika valdkonnana ja professionaalse kutsealana on tulemus erinevate akadeemiliste distsipliinide jagunemisel ning arenemisel, peamiselt pedagoogika, psühholoogia, sotsioloogia ja filosoofia. Sotsiaalpedagoogika on oma integreeritud teadmised laenanud pedagoogikast, loodusteadustest ja kultuurist ning siis kombineerinud neid, et saavutada holistiline vaade inimesest kui sotsiaalsest olendist, kes on dünaamilistes suhetes teiste inimeste ja kultuuriga. (Bocharova, 2012).

Käesolevas töös palutakse sotsiaalpedagoogikat õppivatel üliõpilastel anda hinnangud sotsiaalpedagoogika kui teaduse kattumisel teiste teadustega lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest.

Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö

Sotsiaalpedagoogi töö eesmärgiks on see, et inimene jõuaks selleni kui ta ise saab aru oma probleemide põhjustest ning võimalustest, et oma elukäiku muuta. Sotsiaalpedagoog peaks sealjuures olema indiviidile toeks ning aitama tal hinnata iseennast, oma tugevaid ja nõrku külgi. Selle töö tulemusena peaks inimene olema võimeline ise oma eluga toime tulla ning otsuseid teha (Kraav&Kõiv, 2001).

Sotsiaalpedagoogid töötavad laste ja noortega, kellel on erinevad sotsiaalsed probleemid, millega tegelemisel nad abi vajavad (Storø, 2013). Zozulakova (2012) lisab, et sotsiaalpedagoogid ei peaks oma töös keskenduma mitte ainult lastele, vaid ka noortele ning täiskasvanutele. Inimestega töötamisel tekib sotsiaalpedagoogidel klientidega seos. Kliendid peavad kontakti professionaaliga väga oluliseks aspektiks, mis aitab kaasa isikulistel muutustel. Uurimustest on leitud, et kliendid ei peagi kohtlemist kõige olulisemaks muutuste põhjuseks, vaid hoopis seda, et sotsiaalpedagoog räägiks, mõistaks ja tunnustaks klienti. Samuti ei tohi unustada seda, et

sotsiaalpedagoogi ja kliendi vaheline suhe on ajutine ning sotsiaalpedagoogilise suhte peamiseks eesmärgiks on teise inimese arenemine. (Storø, 2013)

Üldiselt on sotsiaalpedagoogid koolitatud, et nendest saaksid asjatundjad ning nad oleksid kompetentsed praktika rakendamisel. Võrreldes õpetajatega on sotsiaalpedagoogid veidi erinevad oma professionaalse kompetentsi poolest. Nende põhilised pingutused ei ole suunatud teatud ainete õpetamisele, vaid hõlbustama ja edendama inimsuhteid tagades toetuse ja kaitse nendele indiviididele, kes on haavatavamad. Samuti aitavad nad oma tegevusega kaasa inimese personaalsele arengule ja enese aktualiseerimisele, luues heaolu ja psühholoogilise toe ümbruskonnas. (Bocharova, 2012)

Õppimine on midagi rohkemat kui klassiruumis õppimine, see on terviklik protsess mõistes meie oma potentsiaali õppida ja kasvada, mis võib juhtuda igas situatsioonis ning mis pakub meile võimalust õppida. Õppimine on terve elu kestev protsess, kaasates mõistust, südant ja käsi. Sotsiaalpedagoogika loob õppimisvõimalused, et inimesed avastaksid oma enda potentsiaali ja selle kuidas nad on arenenud. (ThemPra- Key concepts in...) Mõistuse kaasamine tähendab kasutada kaalutletud oskuseid ja teooriat, mis aitaksid hinnata tegevust, mis leiab aset teatud olukordades. Sotsiaalpedagoogi jaoks ei ole olemas universaalseid lahendusi. Selle asemel nõuab iga olukord lahendust, mis on kombineeritud informatsioonist, emotsioonidest, enesetunnetusest ja teooriast. Südame kaasamine viitab lähedasele sotsiaalsele suhtele, mis areneb sotsiaalpedagoogi ja kliendi vahel. Käte kaasamine viitab praktilisele igapäeva tegevusele, sealhulgas loominguliste ja praktiliste oskuste kasutamisele jagatud tegevuses, et arendada sotsiaalseid suhteid. (Boddy&Cameron, 2005)

Sotsiaalpedagoogid toetuvad oma praktikas selgelt mõistuse, käte ja südame dimensioonidele ning sotsiaalpedagoogika nõuab vaimsete, emotsionaalsete ja praktiliste omaduste kombineeritud kasutamist. Suurem osa sotsiaalpedagoogika praktikast ei leia aset üks-ühele kohtumistel või nõustamis seanssidel, vaid läbi jagatud tegevuse. Sotsiaalpedagoogid saavad kokku nendega, kellega nad töötavad läbi jagatud tegevuste, milleks võib olla sport või käsitöö, kuid selleks võivad ka olla tegevused nagu jooga või massaaž. Sotsiaalpedagoog ja klient jagavad midagi ning neil on ühine tegevus erinevatel tasanditel alates ideest teostuseni. (Smith, 2012)

Käesolevas töös palutakse sotsiaalpedagoogideks õppivatel üliõpilastel anda hinnangud sotsiaalpedagoogilise praktilise töö kohta lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest.

Uurimuse eesmärk, uurimisküsimused

Uurimuse eesmärgiks on välja selgitada sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogika definitsioonide, sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika, sotsiaalpedagoogika naaberteaduste ning sotsiaalpedagoogilise praktilise töö kohta lähtudes oma läbitud

sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest. Töö uurimisküsimused on järgnevad:

1) Millised on sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogika definitsioonide kohta lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest.

2) Millised on sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika kohta.

3) Millised on sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogika naaberteaduste kohta.

4) Millised on sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogilise praktilise töö kohta lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest.

Metoodika

Uuritavad

Tegemist on kvantitatiivse uurimusega, kus osalesid kolme Eesti kõrgkooli sotsiaalpedagoogikat õppivad üliõpilased. Antud uurimuses kasutati mittejuhuvalimit ning kontaktide leidmiseks kasutati nii tutvuste kui ka juhendaja abi.

Küsimustik edastati uuritavatele nii individuaalselt e-maili teel kui ka üldiselt ülikooli listi. Esialgses valimis oli kokku 125 sotsiaalpedagoogikat õppivat üliõpilast. Veebipõhisele ankeedile vastas 59 üliõpilast, kes moodustasid lõpliku valimi ning 47,2% esialgsest valimist. Vastajatest 96,6% olid naised (57 naist) ning 3,4% mehed (2 meest). Uuritavad olid vanuses 20-51, kellest kaks uuritavat oma vanust ei avaldanud ning seega kujunes keskmiseks vanuseks 34. Uurimuses osalenud üliõpilased olid sotsiaalpedagoogikat õppinud 1-10 semestrit, keskmiseks sotsiaalpedagoogikat õpitud semestrite arvuks tuli 3 semestrit. Uurimuses osalenutest õppisid 17 üliõpilast Tallinna Ülikooli Rakvere Kolledžis sotsiaalpedagoogika erialal bakalaureuseastmel, 16 üliõpilast Tartu Ülikoolis bakalaureuseastmel humanitaar- ja sotsiaalinete õpetamise erialal, kus siis sotsiaalpedagoogika on kas kõrval- või peaeriala ning 18 üliõpilast õppisid Tallinna Ülikoolis sotsiaalpedagoogika ja lastekaitse magistriastmel, kaheksa üliõpilast ei avaldanud, mis õppekaval nad õpivad.

Mõõtevahendid

Uuringu läbiviimiseks kasutati veebipõhist ankeeti, mis oli koostatud Google Formsis. Ankeedi on koostanud Kadi Viigi (2015) juhendajaga ning modifitseerinud töö juhendaja Kristi Kõiv. (Lisa 1) Eelnevas töös uuriti sotsiaalpedagoogikat lähtudes praktilisest sotsiaalpedagoogilisest

tööst, käesoleva küsimustikuga keskendutakse sotsiaalpedagoogika uurimisele lähtudes läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest. Ankeet oli anonüümne ja vabatahtlik.

Küsimustik koosneb neljast osast. Esimeses osas on 7 definitsiooni sotsiaalpedagoogika kohta. Definitsioonide autoriteks on Hämäläinen (2001, 2012), Morgan (2013), Stephens (2009, 2013), Storø (2013) ning ühe definitsiooni allikaks on Social Pedagogy Development Networki koduleht (The Social Pedagogy Network). Üliõpilasel palutakse märkida iga definitsiooni kohta, kuivõrd kirjeldab see sotsiaalpedagoogikat kui teadust lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest. Definitsioonidele palutakse anda hinnangud Likerti 5-palli skaalal, kus "5" näitab, et definitsioon kirjeldab täielikult sotsiaalpedagoogikat kui teadust lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest ja "1" näitab, et ei kirjelda üldse.

Teises osas on 19 väidet sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika kohta ning üliõpilasel palutakse anda hinnang kuivõrd iseloomustavad järgmised väited sotsiaalpedagoogikat lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest. Väidetele palutakse hinnangud skaalal, kus 5- täiesti nõus ja 1- ei ole üldse nõus.

Kolmandas osas on seitse väidet sotsiaalpedagoogi praktilise töö kohta ning üliõpilasel palutakse märkida kui palju iseloomustavad need väited sotsiaalpedagoogilist praktilist tööd lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest. Kolmanda osa esimene pool keskendub hinnangule sotsiaalpedagoogilisele praktilisele tööle ja teine pool keskendub sotsiaalpedagoogi praktilise töö seotusele kliendi/klientide tervisega (füüsiline, vaimne, emotsionaalne, sotsiaalne). Esimeses pooles palutakse anda hinnang sotsiaalpedagoogilisele praktilisele tööle, kas see on pigem aktiivne tegevus või passiivne tegevus (5- aktiivne tegevus, 1- passiivne tegevus), sotsiaalne tegevus või individuaalne tegevus (5- individuaalne tegevus, 1- sotsiaalne tegevus), kogemustele toetuv tegevus või teadmistele toetuv tegevus (5- kogemustele toetuv tegevus, 1- teadmistele toetuv tegevus). Teise poole väiteid palutakse samuti hinnata skaalal 5-1, kus 5- täiesti nõus ja 1- ei ole üldse nõus.

Neljandas osas uuritakse vastajate taustinformatsiooni: sugu, vanus, õppekava ning sotsiaalpedagoogikat õpitud aastate arv. Soovi korral saavad vastajad kommentaarid kirja panna ja tähelepanekuid esitada.

Protseduur

Uuring viidi läbi 2016. aasta jaanuari ja veebruari kuus kolmes Eesti kõrgkoolis. Esimest korda edastati küsimustik ühe Eesti kõrgkooli sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste listi 8. jaanuaril. Teise kõrgkooli üliõpilaste andmed saadi juhendaja kaudu ÕIS-ist ning töö autor saatis individuaalselt igale üliõpilasele esmakordselt e-mailid 29. jaanuaril ning meeldetuletavad kirjad

saadeti üliõpilastele individuaalselt e-maili teel 8.veebruari. Kolmandasse Eesti kõrgkooli edastati küsimustik 22. veebruaril. Vastuseid laekus üliõpilastelt kokku 59, mis moodustas lõpliku valimi ning 47,2% esialgselt valimist.

Andmetöötlusmeetodid

Uuringu läbiviimisel kasutati Google Formsi, mis võimaldas andmeid kohe excelis analüüsida ning samuti kasutati andmete analüüsimisel statistilist andmetöötlus programmi IBM SPSS Statistics 23.

Tulemused

Sotsiaalpedagoogika definitsioonid

Kõige rohkem kirjeldab sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste jaoks sotsiaalpedagoogikat lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest definitsioon: „Sotsiaalpedagoogika on akadeemiline distsipliin, mis lähendab selliste seotud teadusdistsipliinide nagu pedagoogika, sotsioloogia, psühholoogia ja filosoofia tuumteooriaid. Oma olemuselt tegeleb sotsiaalpedagoogika heaolu, õppimise ja kasvuga. Sotsiaalpedagoogika toetub humanistlikele väärtustele ja printsiipidele, vaadeldes inimesi ressursse omavate aktiivsete tegutsejatena. Sotsiaalpedagoogika tähelepanu keskmes on inimeste kaasamine laiemasse kogukonda ja ühiskonda. Sotsiaalpedagoogika eesmärgiks on ennetada ja võidelda sotsiaalsete probleemide ja ebavõrdsusega. (The Social Pedagogy Development Network, 2015).“ (keskmine hinnang 4,31).

Lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest on sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangul järgmiseks definitsiooniks: „Sotsiaalpedagoogika on õpetus ja praktika hoolitsusest, haridusest ja kasvatuses, mida vaadeldakse pigem terviklikult kui eraldi ning mille rõhk on leida pedagoogilised teed toetamaks inimese positiivset sotsiaalset arengut (Stephens, 2009).“ (keskmine hinnang 4,27).

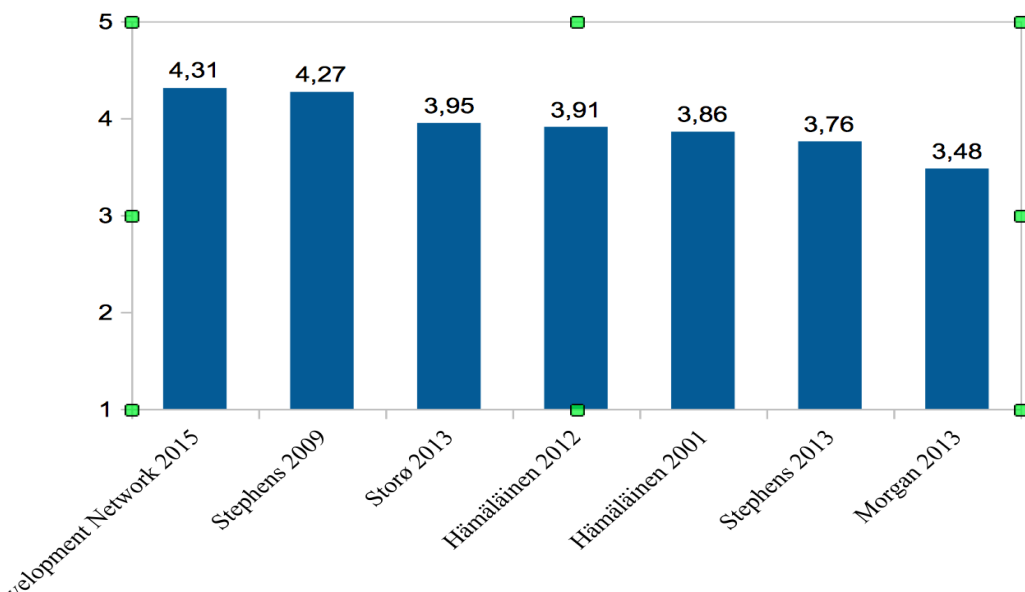
Järgmiseks definitsiooniks oli sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangul: „Praktiline sotsiaalpedagoogika on pedagoogiliselt orienteeritud praktika, mis põhineb kutsealasel hinnangul ja on teostatav tavapärastes igapäeva situatsioonides. Sotsiaalpedagoogilised tegevused on suunatud lastele ja noorukitele (või nende peredele ja võrgustikele), kes vajavad abi või situatsioonidele, kus abi vajamist saab ennetada. Sotsiaalpedagoogilise töö põhiline eesmärk on inimese kaasatus kogukonda ja ühiskonda. Sekkumisi juhivad väärtused ja teooria (Storø, 2013).“ (keskmine hinnang 3,95).

Neljandaks definitsiooniks on üliõpilaste hinnangul: „Sotsiaalpedagoogika keskendub teoorias ja praktikas inimkasvu protsessidele, mis tagavad ühiskonnaliikmete sotsiaalse integratsiooni, osaluse ja heaolu ühiskonnas (Hämäläinen, 2012).“ (keskmine hinnang 3,91)

Sellele järgneb samuti Hämäläineni definitsioon: „Sotsiaalpedagoogika on eraldiseisev distsipliin, mille eesmärgiks on sotsiaalsete probleemide pedagoogiline lahendamine ja leevendamine (Hämäläinen 2001).“ (keskmine hinnang 3,86)

Järgnevas definitsiooniks on: „Sotsiaalpedagoogika on sotsiaalteadus planeeritud ja planeerimata sotsialiseerumisest, mis toimub sotsiaalse õppimise ning väärtuste ja normide emotsionaalse internaliseerimise kaudu (Stephens, 2013).“ (keskmine hinnang 3,76).

Lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest kirjeldab sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste jaoks kõige vähem sotsiaalpedagoogikat definitsioon: „Sotsiaalpedagoogika tegeleb kommunikatiivse tegevusega, et toetada marginaliseerunud laste ja noorte sotsiaalset kaasamist läbi individidevaheliste juhitud ja koos loodud suhete (Morgan, 2013).“ (keskmine hinnang 3,48)

Joonis 1. Sotsiaalpedagoogika definitsioonid

Väited sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika kohta

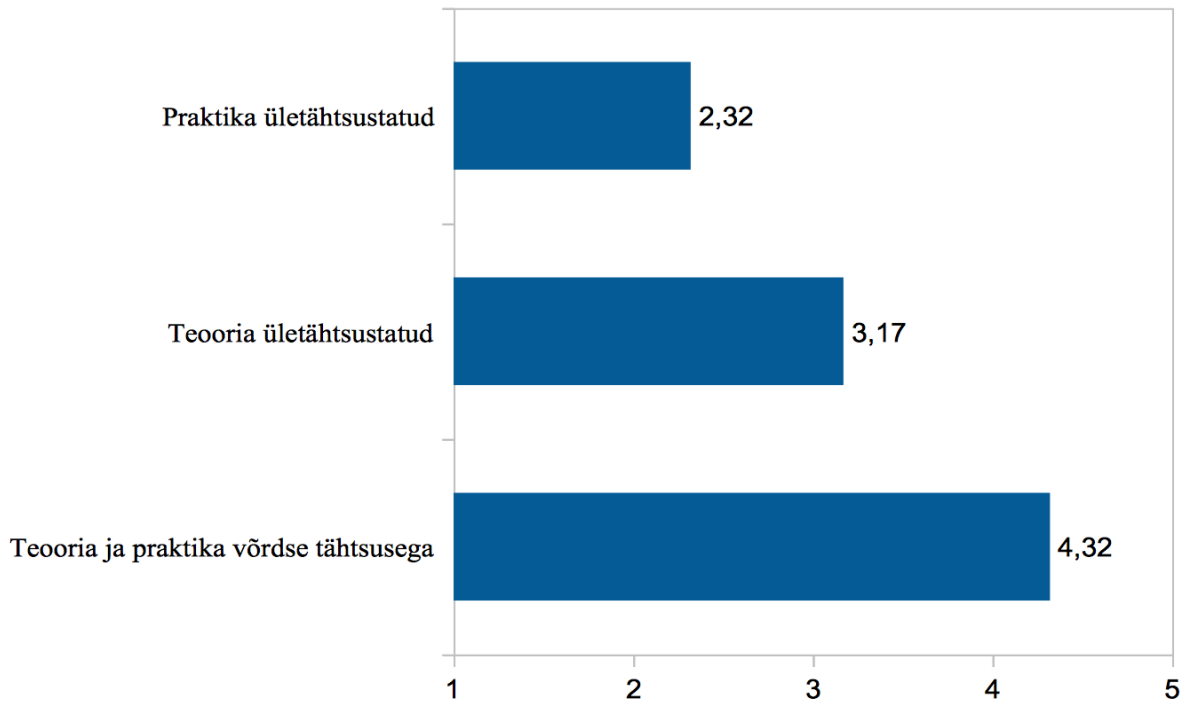
Esimene väide: „Sotsiaalpedagoogika on kasulik sotsiaalpedagoogilise teooria seisukohast võrreldes praktikaga“ sai üliõpilaste poolt keskmiseks hindeks 3,02.

Väidete grupis, kus võrreldi sotsiaalpedagoogika kasulikkust teooria ja praktika seisukohast

olid üliõpilased kõige enam nõus väitega: "Sotsiaalpedagoogika on kasulik praktika seisukohast nii, et teooria ja praktika on võrdse tähtsusega". (keskmine hinnang 4,32). Sellele järgnes väide: "Sotsiaalpedagoogika on kasulik praktika seisukohast, kuid teooria olulisust on võrreldes praktikaga ületähtsustatud". (keskmine hinnang 3,17). Nende kahe väite keskmiste hinnangute vahel on statistiliselt oluline erinevus ($t=-5,87, p<0,05$).

Kõige vähem olid üliõpilased nõus väitega: "Sotsiaalpedagoogika on kasulik praktika seisukohast, kuid praktika olulisust on võrreldes teooriaga ületähtsustatud". (keskmine hinnang 2,32). Viimase kahe väite vahel on samuti statistiliselt oluline erinevus ($t=5,17, p<0,05$).

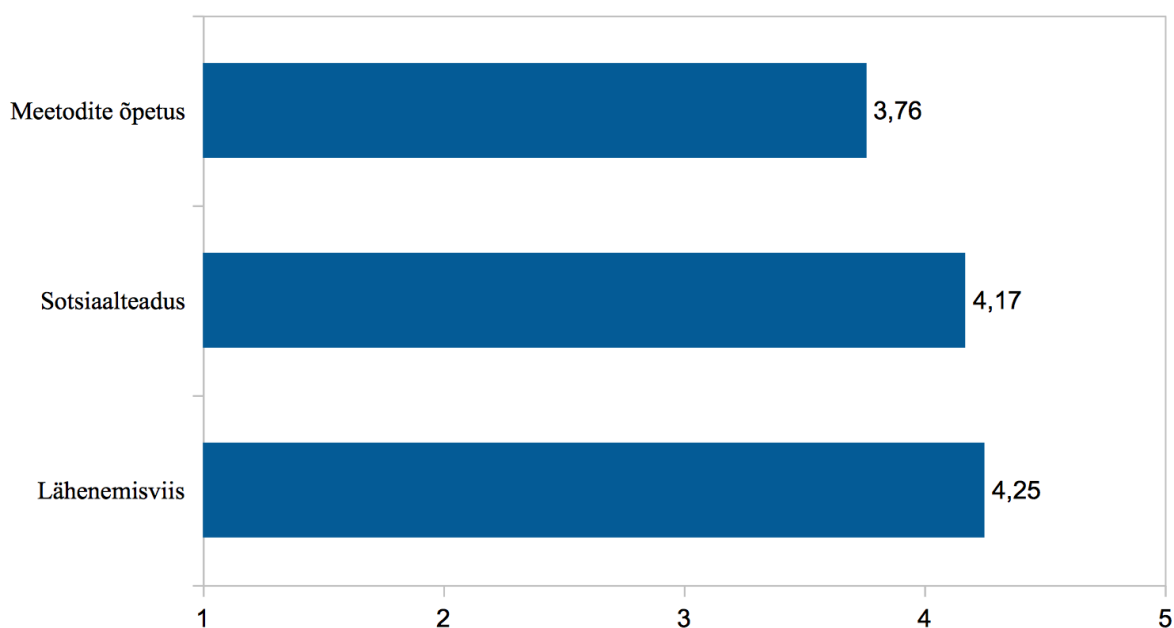
Sellest võib järeldada, et sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste jaoks kaldub sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika olema võrdse tähtsusega.

Joonis 2. Sotsiaalpedagoogika kasulikkus teooria ja praktika seisukohast

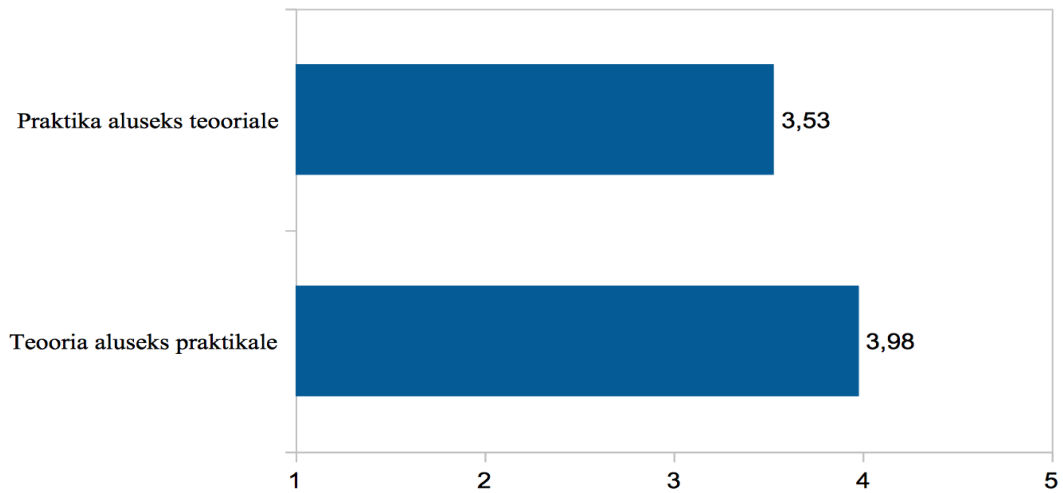
Väidete grupis, mis liigitasid sotsiaalpedagoogika sotsiaalteaduseks, lähenemisviisiks sotsiaalsete probleemidega toimetulekul ning meetodite õpetuseks, sai sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste poolt kõige kõrgema keskmise hinnangu väide: "Sotsiaalpedagoogika on lähenemisviisiks sotsiaalsete probleemidega toimetulekul". (keskmine hinnang 4,25). Sellele järgnes väide: "Sotsiaalpedagoogika on sotsiaalteadus" (keskmine hinnang 4,17) ning kõige

väiksema hinnangu andsid üliõpilased väitele: " Sotsiaalpedagoogika on meetodite õpetus". (keskmine hinnang 3,76). Väidete vahel, mis ütlesid, et sotsiaalpedagoogika oli lähenemisviis sotsiaalsete probleemidega toimetulekul ja sotsiaalpedagoogika on sotsiaalteadus statistiliselt olulist erinevust ei ilmnenud ($t=0,58$, $p>0,05$). Statistiliselt oluline erinevus on aga hinnangute vahel sotsiaalpedagoogika kui sotsiaalteadus ja sotsiaalpedagoogika kui meetodite õpetus ($t=2,37$, $p>0,05$). Sellest võib järeldada, et sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangul on sotsiaalpedagoogika pigem lähenemisviis sotsiaalsete probleemidega toimetulekul kui sotsiaalteadus või meetodite õpetus.

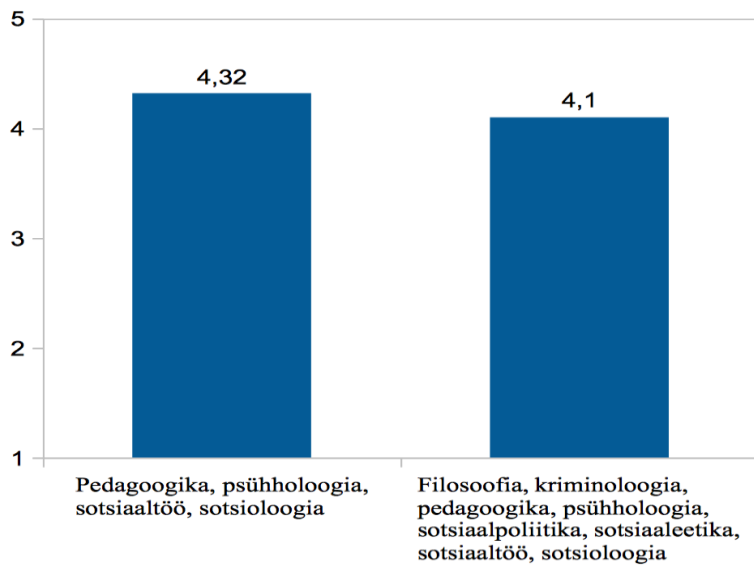
Joonis 3. Sotsiaalpedagoogika kui sotsiaalteadus, lähenemisviis või meetodite õpetus

Järgmises väidete grupis küsiti sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste käest, kas sotsiaalpedagoogika teooria on aluseks praktikale või praktika on aluseks teooriale. Üliõpilased nõustusid väitega: " Sotsiaalpedagoogika teooria on aluseks sotsiaalpedagoogilisele praktikale" (keskmine hinnang 3,98) ning väide: " Sotsiaalpedagoogika praktika on aluseks sotsiaalpedagoogika teooriale" sai keskmiseks hinnanguks 3,53. Nende kahe väite vahel ilmnis statistiliselt oluline erinevus ($t=2,10$, $p<0,05$). Sellest võib järeldada, et sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangul on sotsiaalpedagoogika teooria aluseks praktikale.

Joonis 4. Sotsiaalpedagoogika teooria on aluseks sotsiaalpedagoogika praktikale

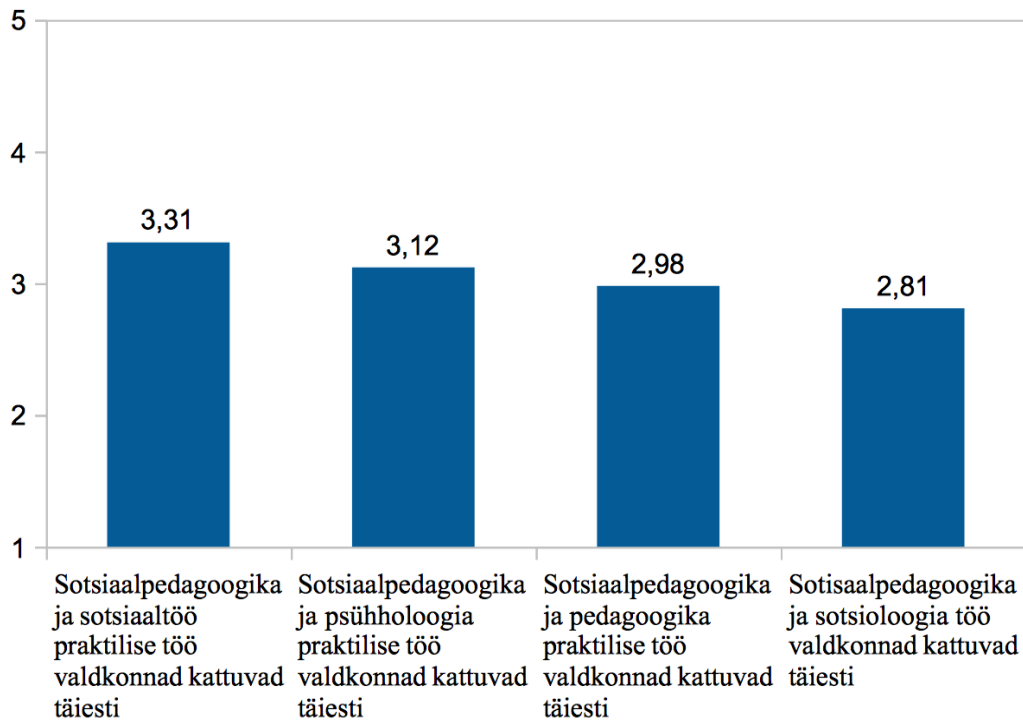
Uuritavad olid rohkem nõus väitega: "Sotsiaalpedagoogika integreerib teised teadused: pedagoogika, psühholoogia, sotsiaaltöö ja sotsioloogia" (keskmine hinnang 4,32), veidi vähem oldi nõus väitega: " Sotsiaalpedagoogika integreerib teised teadused: filosoofia, kriminoloogia, pedagoogika, psühholoogia, sotsiaalpoliitika, sotsiaaleetika, sotsiaaltöö ja sotsioloogia. (keskmine hinnang 4,10). Kahe väite vahel statistiliselt olulist erinevust ei leitud ($t=-1,63$, $p>0,05$).

Joonis 5. Sotsiaalpedagoogika kui teaduse kattumine teiste teadustega

Väidete grupis, kus uuritavatelt küsiti hinnanguid sotsiaalpedagoogika kattumise kohta teiste

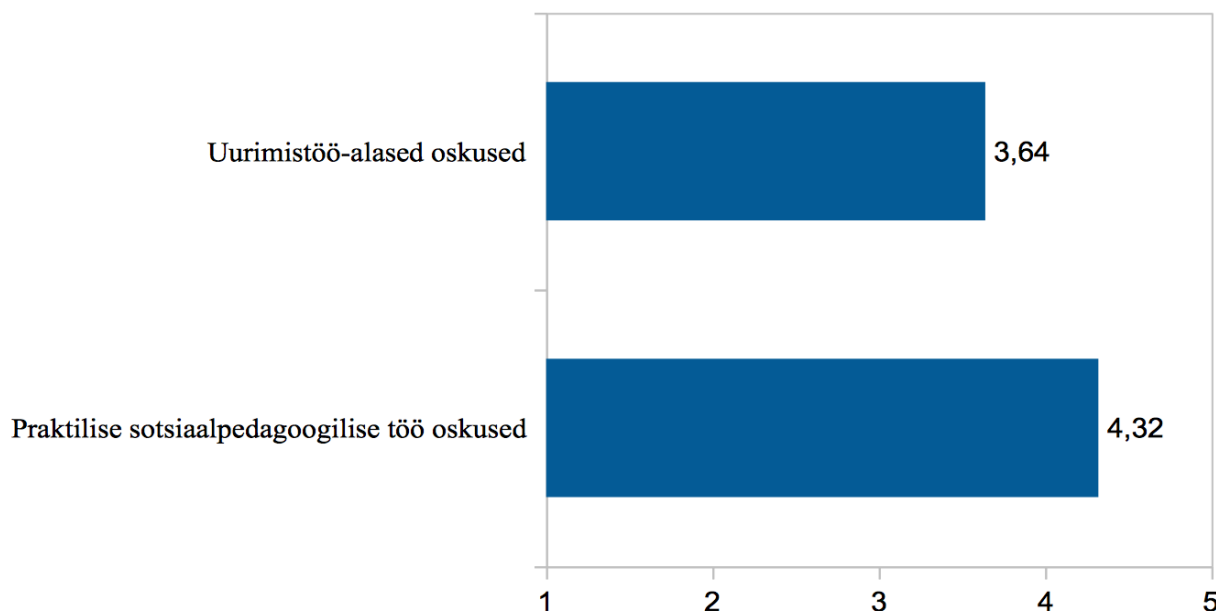
töö valdkondadega olid uuritavad kõige rohkem nõus väitega: " Sotsiaalpedagoogika ja sotsiaaltöö praktilise töö valdkonnad kattuvad täiesti". (keskmine hinnang 3,31). Veidi vähem olid vastajad nõus väitega: " Sotsiaalpedagoogika ja psühholoogia praktilise töö valdkonnad kattuvad täiesti" (keskmine hinnang 3,12). Kahe esimese väite hinnangute vahel statistiliselt olulist erinevust ei esinenud ($t= 0,86$, $p>0,05$). Järgnes väide: "Sotsiaalpedagoogika ja pedagoogika praktilise töö valdkonnad kattuvad täiesti". (keskmine hinnang 2,98). Kahe eelneva väite hinnangute vahel samuti statistilist erinevust ei esinenud ($t=1,34$, $p>0,05$). Kõige vähem olid vastajad nõus väitega: "Sotsiaalpedagoogika ja sotsioloogia töö valdkonnad kattuvad täiesti". (keskmine hinnang 2,81). Viimase kahe väite vahel samuti statistilist erinevust ei ole ($t=1,66$, $p>0,05$). Seega võib järeldada, et sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangul kattub kõige rohkem sotsiaalpedagoogika ja sotsiaaltöö praktilise töö valdkonnad võrreldes psühholoogia, pedagoogika ja sotsioloogiaga.

Joonis 6. Sotsiaalpedagoogika kattumine teiste valdkondadega

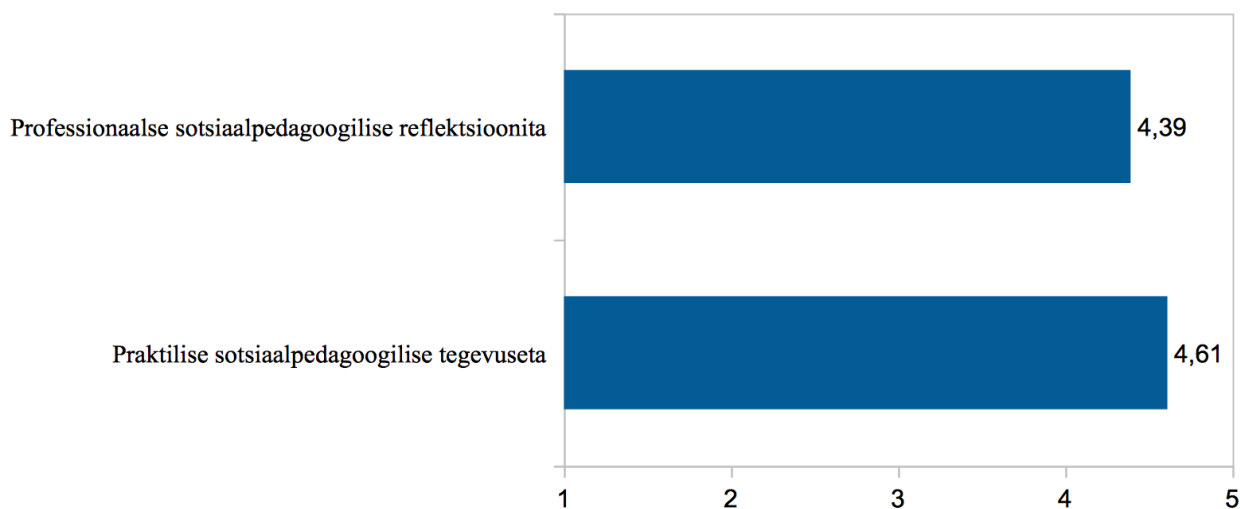
Väide: "Igal sotsiaalpedagoogil peavad olema teadmised seoses sotsiaalpedagoogika kui akadeemilise teadusega kui ka praktilise sotsiaalpedagoogilise töö oskused" sai uuritavate poolt keskmiseks hinnanguks 4,32, vähem ollakse nõus väitega: "Igal sotsiaalpedagoogil peavad olema teadmised seoses sotsiaalpedagoogika kui akadeemilise teadusega kui ka uurimistöo-alased oskused", mis sai keskmiseks hinnanguks 3,64. Kahe väite hinnangute vahel leiti statistiliselt

oluline erinevus ($t=-5,49$, $p<0,05$), millest saab järeldada, et sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangul peavad igal sotsiaalpedagoogil olema nii teadmised sotsiaalpedagoogikast kui akadeemilisest teadusest kui ka praktilise töö oskused võrreldes uurimis-töö alaste oskustega.

Joonis 7. Igal sotsiaalpedagoogil peavad olema teadmised ja oskused

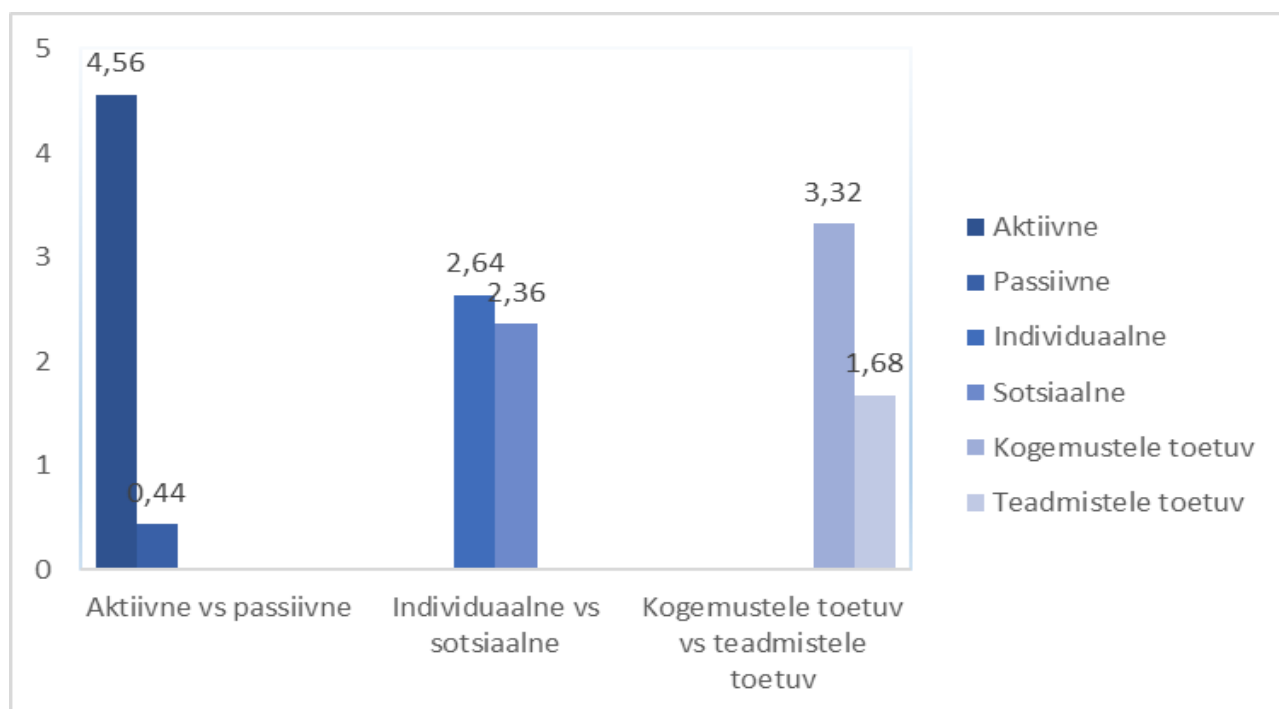
Viimases väidete grupis küsiti uuritavatelt hinnangut sotsiaalpedagoogilise kutsealase kompetentsi kohta. Väide: "Kõrget sotsiaalpedagoogilist kutsealast kompetentsi ei saa saavutada ilma praktilise sotsiaalpedagoogilise tegevuseta" sai kõrgema hinnangu (keskmine hinnang 4,61) kui väide: "Kõrget sotsiaalpedagoogilist kutsealast kompetentsi ei saa saavutada ilma professionaalse sotsiaalpedagoogilise refleksioonita" (keskmine hinnang 4,39). Kahe väite hinnangute vahel leiti statistiliselt oluline erinevus ($t=2,36$, $p<0,05$), millest saab teha järelduse, et sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangul ei saa kõrget sotsiaalpedagoogilist kutsealast kompetentsi saavutada ilma praktilise sotsiaalpedagoogilise tegevuseta võrreldes professionaalse sotsiaalpedagoogilise refleksioonita.

Joonis 8. Kõrge sotsiaalpedagoogilise kutsealase kompetentsi saavutamine

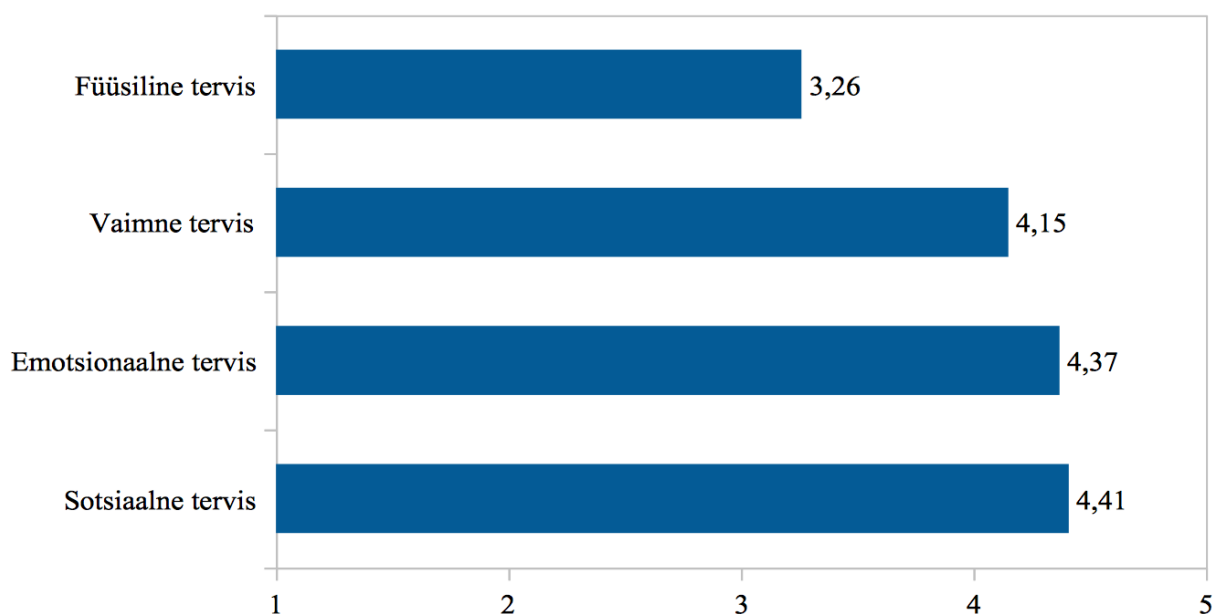
Sotsiaalpedagoogi praktiline töö

Uurimusest selgust, et sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangul lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest on sotsiaalpedagoogi praktiline töö pigem aktiivne tegevus kui passiivne (keskmine hinnang 4,56, kui 5- aktiivne ja 1-passiivne). Üliõpilaste hinnangul on sotsiaalpedagoogi praktiline töö veidi enam individuaalne kui sotsiaalne tegevus. (keskmine hinnang 2,64, kui 5- individuaalne ja 1-sotsiaalne) ning pigem kogemustele toetuv kui teadmistele toetuv (keskmine hinnang 3,32, kui 5-kogemustele toetuv ja 1- teadmistele toetuv). Sellest tulenevalt saab teha järelduse, et sotsiaalpedagoogi praktiline töö on sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste jaoks lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest pigem aktiivne, individuaalne ja kogemustele toetuv tegevus kui passiivne, teadmistele toetuv ja sotsiaalne tegevus.

Joonis 9. Sotsiaalpedagoogi praktiline töö on pigem aktiivne, kogemustele toetuv ja individuaalne tegevus

Järgmiseks küsiti üliõpilastelt hinnanguid sotsiaalpedagoogilise praktilise töö kohta. Kõige rohkem olid vastajad nõus väitega: " Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on seotud kliendi/klientide sotsiaalse tervisega (inimese suhetega seotud heaolu). (keskmise hinnang 4,41). Veidi vähem oldi nõus väitega: " Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on seotud kliendi/klientide emotsionaalse tervisega (inimese tunnetega seotud heaolu). (keskmise hinnang 4,37). Kahe esimese väite hinnangute vahel statistiliselt olulist erinevust ei ilmnenud ($t=0,44$, $p>0,05$). Järgnes väide:" Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on seotud kliendi/klientide vaimse tervisega (inimese sisemaailma heaolu). (keskmise hinnang 4,15). Kahe eelneva väite hinnangute vahel samuti statistiliselt olulist erinevust ei esinenud ($t=1,98$, $p>0,05$). Kõige vähem olid vastajad nõus väitega: " Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on seotud kliendi/klientide füüsilise tervisega (inimese kehaline heaolu), mis sai keskmiseks hinnanguks 3,26. Viimase kahe väite hinnangute vahel esines statistiliselt oluline erinevus ($t=5,26$, $p<0,05$). Sellest saab järeldada, et üliõpilaste hinnangul on sotsiaalpedagoogiline praktiline töö eelkõige seotud kliendi/klientide sotsiaalse tervisega, võrreldes emotsionaalse, vaimse ja füüsilise tervisega.

Joonis 10. Sotsiaalpedagoogi praktilise töö seotus kliendi/klientide tervisega

Arutelu

Käesoleva uurimuse eesmärgiks oli välja selgitada sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogika definitsioonide, sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika, sotsiaalpedagoogika naaberteaduste ning sotsiaalpedagoogilise praktilise töö kohta lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest. Esimeseks uurimisküsimuseks oli välja selgitada üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogika definitsioonide kohta lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest.

Uurimusest selgus, et sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste jaoks lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest kirjeldas sotsiaalpedagoogikat kõige rohkem definitsioon: "Sotsiaalpedagoogika on akadeemiline distsipliin, mis lähendab selliste seotud teadusdistsipliinide nagu pedagoogika, sotsioloogia, psühholoogia ja filosoofia tuumteooriaid. Oma olemuselt tegeleb sotsiaalpedagoogika heaolu, õppimise ja kasvuga. Sotsiaalpedagoogika toetub humanistlikele väärtustele ja printsiipidele, vaadeldes inimesi ressursse omavate aktiivsete tegutsejatena. Sotsiaalpedagoogika tähelepanu keskmes on inimeste kaasamine laiemasse kogukonda ja ühiskonda. Sotsiaalpedagoogika eesmärgiks on ennetada ja võidelda sotsiaalsete probleemide ja ebavõrdsusega". (The Social Pedagogy Development Network, 2015) Lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest sai üliõpilaste poolt kõige madalama hinnangu Morgani (2013) definitsioon:

"Sotsiaalpedagoogika tegeleb kommunikatiivse tegevusega, et toetada marginaliseerunud laste ja noorte sotsiaalset kaasamist läbi individidevaheliste juhitud ja koos loodud suhete".

Lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest oli üliõpilaste jaoks sotsiaalpedagoogika seotud teiste teadusdistsipliinidega nagu pedagoogika, sotsioloogia, psühholoogia ja filosoofia ning sotsiaalpedagoogika peamiseks eesmärgiks oli probleemide ennetamine. Kõige vähem tegeleb üliõpilaste hinnangul sotsiaalpedagoogika kommunikatiivse tegevusega. Bocharova (2012) arvamuse kohaselt on sotsiaalpedagoogika tulemuseks erinevate akadeemiliste distsipliinide jagunemisel ja arenemisel, milleks on peamiselt pedagoogika, psühholoogia, sotsioloogia ja filosoofia. Samuti on sotsiaalpedagoogika eesmärgiks sotsiaalsete probleemide leevendamine ja ennetamine pedagoogiliste vahenditega (Mikser, 2013).

Võrreldes üliõpilaste ja sotsiaalpedagoogide hinnanguid, siis sotsiaalpedagoogide hinnangul kirjeldab sotsiaalpedagoogide praktilist sotsiaalpedagoogilist tööd kõige rohkem Stephensi (2009) definitsioon: "Sotsiaalpedagoogika on õpetus ja praktika hoolitsusest, haridusest ja kasvatuses, mida vaadeldakse pigem terviklikult kui eraldi ning mille rõhk on leida pedagoogilised teed toetamiseks inimese positiivset sotsiaalset arengut" (Viigi, 2015). Sotsiaalpedagoogide jaoks on sotsiaalpedagoogika pigem tervik teooriast ja praktikast ning eesmärgiks on toetada inimese sotsiaalset arengut. Kui võrrelda üliõpilaste ja sotsiaalpedagoogide hinnanguid, siis üliõpilased peavad oluliseks eelnevalt juba sotsiaalseid probleeme ennetada. Üliõpilaste poolt definitsioonidele antud hinnangutest lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest järgnes Stephensi (2009) definitsioon, mis sotsiaalpedagoogide hinnangul kirjeldab sotsiaalpedagoogide praktilist sotsiaalpedagoogilist tööd kõige rohkem (Viigi, 2015).

Lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest järgnes Stephensi (2009) definitsioonile Storø (2013) definitsioon, kus ta on tähtsustanud samuti probleemide ennetamist ning sotsiaalpedagoogilise töö eesmärgiks on inimese kaasatus kogukonda. Kuigi eelnevas definitsioonis tähtsustatakse sotsiaalpedagoogika praktikat, peetakse seal oluliseks ka sotsiaalpedagoogika teooriat (Storø, 2013). Järgnesid Hämäläineni (2001;2012) definitsioonid, millest üks (2012) tähtsustas samuti teooriat ja praktikat ning sai ka üliõpilastelt kõrgema hinnangu kui Hämäläineni (2001) teine definitsioon, milles peetakse sotsiaalpedagoogikat eraldiseisvaks distsipliiniks. Järgnes Stephensi (2013) definitsioon, mille järgi on sotsiaalpedagoogika sotsiaalteadus ning tegeleb samuti nagu ka kõige kõrgema hinnangu saanud definitsioon probleemide ennetamisega. Kõige madalama hinnangu sai Morgani (2013) definitsioon, mille järgi sotsiaalpedagoogikas on oluline suhtlemine ning peamiselt on sotsiaalpedagoogika praktiline tegevus. Kui võrrelda töös välja toodud definitsioone, siis kõrgema hinnangu saanud definitsioonide puhul on oluliseks probleemide ennetamine, inimese sotsiaalse arengu toetamine ja kaasamine ühiskonda. Madalama hinnangu saanud definitsioonide

puhul lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest on sotsiaalpedagoogika ära määratletud, kas siis eraldiseisvaks distsipliiniks või sotsiaalteaduseks.

Teine uurimisküsimus uuris sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnanguid sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika kohta. Kõige kõrgema keskmise hinnangu sai üliõpilastelt väide: " Sotsiaalpedagoogika on kasulik praktika seisukohast nii, et teooria ja praktika on võrdse tähtsusega" (keskmine hinnang 4,32). See väide kattub Storø (2013) arvamusega, et sotsiaalpedagoogika on nii teooria kui ka praktika. Järgnes väide: "Sotsiaalpedagoogika on kasulik praktika seisukohast, kuid teooria olulist on võrreldes praktikaga ületähtsustatud" (keskmine hinnang 3,17). Kõige väiksema keskmise hinnangu üliõpilaste poolt sai väide: " Sotsiaalpedagoogika on kasulik praktika seisukohast, kuid praktika olulisust on võrreldes teooriaga ületähtsustatud" (keskmine hinnang 2,32). Väidete grupis, kus paluti üliõpilastel hinnata seda, kas sotsiaalpedagoogika teooria on aluseks sotsiaalpedagoogilisele praktikale või praktika on aluseks teooriale selgus, et sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangul on sotsiaalpedagoogika teooria aluseks sotsiaalpedagoogilisele praktikale (keskmine hinnang 3,98). Sellega kattub Hämäläineni (2001) väide, et sotsiaalpedagoogilise teooriata on võimatu arendada sotsiaalpedagoogilist praktikat.

Väidete grupis, mis uurisid sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnanguid sotsiaalpedagoogide teadmiste ja oskuste kohta sai kõrgema keskmise hinnangu väide: "Igal sotsiaalpedagoogil peavad olema teadmised seoses sotsiaalpedagoogika kui akadeemilise teadusega kui ka praktilise sotsiaalpedagoogilise töö oskused" (keskmine hinnang 4,32). Samuti tuli uurimusest välja, et sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangul ei saa kõrget sotsiaalpedagoogilist kutsealast kompetentsi saavutada ilma praktilise sotsiaalpedagoogilise tegevuseta. Nende väidetega on ka nõus Viigi (2015) uurimuses osalenud sotsiaalpedagoogid, kes peavad oluliseks praktilise sotsiaalpedagoogilise töö oskusi ning, et sotsiaalpedagoogilist kutsealast kompetentsi ei saa saavutada ilma praktilise sotsiaalpedagoogilise tegevuseta. Sotsiaalpedagoogide kutsestandardi 6 ja 7 tasandi järgi on kohustuslikud kompetentsid sotsiaalpedagoogilise tegevuse kavandamine, sotsiaalpedagoogiline hindamine, juhtumikorraldus ja hindamine, turvalise õpi- ja töökeskkonna kujundamine, refleksioon ja professionaalne enesearendamine ning arendustegevus (Kutsestandard. Sotsiaalpedagoog, tase 6; Kutsestandard. Sotsiaalpedagoog, tase 7). Uurimistulemused kattuvad kutsestandardis olevate kompetentsidega, sest mitmed kompetentsid on seotud sotsiaalpedagoogilise praktilise tööga.

Kolmas uurimisküsimus uuris sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnanguid sotsiaalpedagoogika naaberteaduste kohta lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest. Uurimusest selgus, et sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangul sotsiaalpedagoogika integreerib

teised teadused nagu pedagoogika, psühholoogia, sotsiaaltöö ja sotsioloogia võrreldes teadustega nagu filosoofia, kriminoloogia, pedagoogika, psühholoogia, sotsiaalpoliitika, sotsiaaleetika, sotsiaaltöö ja sotsioloogia. Väidete grupis, kus küsiti hinnanguid sotsiaalpedagoogika kattumise kohta teiste teadustega nagu pedagoogika, psühholoogia, sotsiaaltöö ja sotsioloogia selgus, et pigem kattub sotsiaalpedagoogikaga sotsiaaltöö ja psühholoogia praktilise töö valdkonnad. Selline tulemus kattub Storøga (2013), et psühholoogia, sotsiaaltöö ja pedagoogika on sotsiaalpedagoogika naaberteadused. Üheks põhjuseks, mis sotsiaalpedagoogikat teiste teadustega seob on see, et sotsiaalpedagoogika kasutab teiste teadustega ühiseid uurimismeetodeid, mõisteid ning naaberteadustes arendatud teooriaid (Hämäläinen, 2001).

Väited, mis liigitasid sotsiaalpedagoogika sotsiaalteaduseks, lähenemisviisiks ja meetodite õpetuseks sai sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste poolt kõige kõrgema keskmise hinnangu väide: " Sotsiaalpedagoogika on lähenemisviisiks sotsiaalsete probleemidega toimetulekul" (keskmine hinnang 4,25). See tulemus kattub Erikssoni (2011) väitega, et sotsiaalpedagoogika on lähenemine ja mõtlemisviis. Viigi (2015) uurimusest selgus, et ka sotsiaalpedagoogide hinnangul on sotsiaalpedagoogika pigem lähenemisviis.

Neljandaks uurimisküsimuseks oli välja selgitada sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogilise praktilise töö kohta lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest. Üliõpilaste hinnangul on sotsiaalpedagoogi praktiline töö pigem aktiivne kui passiivne tegevus, pigem kogemustele toetuv kui teadmistele toetuv ning veidi enam individuaalne kui sotsiaalne tegevus. Lisaks selgus uurimusest, et sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on kõige rohkem seotud kliendi/klientide sotsiaalse tervisega, sellele järgnesid emotsionaalne ja vaimne tervis ning kõige vähem oli sotsiaalpedagoogiline praktiline töö seotud kliendi/klientide füüsilise tervisega. Sellega kattub Bocharova (2012) mõte, et sotsiaalpedagoogid aitavad oma tegevusega kaasa indiviidi personaalsele arengule ja enese aktualiseerimisel, luues heaolu ja psühholoogilise toe ümbruskonnas. Sellega tagatakse inimese suhetega seotud heaolu paranemine ning indiviidil on edaspidi ise võimalik oma eluga toime tulla. Võrreldes sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnanguid ja sotsiaalpedagoogide hinnanguid, siis Viigi (2015) uurimusest selgus, et sotsiaalpedagoogi hinnangul on samuti praktiline töö pigem aktiivne, kogemustele toetuv ning veidi enam individuaalne tegevus. Samuti on nende hinnangul sotsiaalpedagoogiline praktiline töö pigem seotud kliendi sotsiaalse tervisega.

Käesolev uurimistöö annab aluse järgnevatele uurimustele, kus oleks võimalik täpsemalt uurida üliõpilaste hinnanguid sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika kohta lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest.

Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogika kohta lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest. Uurimuses osalesid kolme Eesti kõrgkoolis sotsiaalpedagoogikat õppivad üliõpilased, kellele saadeti meili teel veebipõhine ankeet.

Uurimusest selgus, et sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangul kirjeldab sotsiaalpedagoogikat kõige paremini lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest definitsioon, et sotsiaalpedagoogika on seotud teiste teadusdistsipliinidega nagu pedagoogika, sotsioloogia, psühholoogia ja filosoofia ning sotsiaalpedagoogika tähelepanu keskmes on inimeste kaasamine ühiskonda ja sotsiaalsete probleemide ennetamine. (The Social Pedagogy Development Network, 2015) Uurimuses osalenud peavad sotsiaalpedagoogika teooriat ja praktikat võrdselt oluliseks, sotsiaalpedagoogika on uuritavate hinnangul pigem lähenemisviis ning sotsiaalpedagoogika teooriat peetakse aluseks praktikale. Uurimuses osalenute hinnangul integreerib sotsiaalpedagoogika teadused nagu pedagoogika, psühholoogia, sotsiaaltöö ja sotsioloogia samuti selgus, et sotsiaalpedagoogikat õppivate üliõpilaste hinnangul kattuvad sotsiaalpedagoogika ja sotsiaaltöö praktilise töö valdkonnad täiesti. Uurimuses osalenute hinnangul peavad sotsiaalpedagoogil olema ka praktilise sotsiaalpedagoogilise töö oskused ning kutsealase kompetentsi saavutamiseks on oluline ka praktiline sotsiaalpedagoogiline tegevus. Uurimusest osalenute hinnangul on sotsiaalpedagoogiline tegevus pigem aktiivne, kogemustele toetuv ja individuaalne kui passiivne, teadmistele toetuv ja sotsiaalne ning sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on seotud kliendi sotsiaalse tervisega.

Summary

The assessments of social pedagogy students about the theory and practice of social pedagogy originating from their higher education studies

The aim of current bachelor thesis was to find out the assessments of social pedagogy students regarding social pedagogy in relation to their higher education studies. Students studying social pedagogy in three different higher education establishments in Estonia were the subjects of given research and were sent web-based questionnaires via e-mail.

The research showed that students studying social pedagogy found that the definition, in regards to their studies, which says that social pedagogy is related to other science disciplines like pedagogy, sociology, psychology and philosophy in the center of which is the inclusion of people into society and preventing social problems, describes social pedagogy in the best way. (The Social Pedagogy Development Network, 2015) The students who took part in the research placed equal value on theory and practice and thought social pedagogy to be rather a way of approach the theory of which was thought as the foundation of practice. Based on the assessment of the participants in the research, social pedagogy integrates sciences like pedagogy, psychology, social work and sociology and it was also found out that based on the assessment of the participants the practical areas of work are the same in social pedagogy and social work. They also thought that a social educationist has to have the practical skills of social pedagogical work and for reaching professional competence practical social pedagogical action is also important. The participants of the research also thought that social pedagogical action is an active, individual, based on experience type of action and that social pedagogical practical work is related to the social health of the client.

Tänuõnad

Tänan oma bakalreusetöö juhendajat Kristi Kõivu nõuannete ja abi eest. Samuti tänan kõiki üliõpilasi, kes uurimuses osalesid.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

.....
Kuupäev.....

Kasutatud kirjanduse loetelu

Bocharova, V. (2012). Inception and development of social pedagogy in Russia. *International Journal of Academic Research*, 4(2), 168-169.

Boddy, J., Cameron, C. (2005) With Heart, Head and Hands. Community Care, 19th – 25th May 2005. Külastatud 08.05.2016 aadressil <http://www.communitycare.co.uk/2005/08/16/with-heart-head-and-hands/>

Bouverne-De Bie M., Cousse, F., Roose R. (2010). The Emerging Social Pedagogical Paradigm in UK Child and Youth Care: Deus Ex Machina or Walking the Beaten Path? *British Journal of Social Work* 40, 789-805

Eichsteller, G., Holthoff, S. (2012). The Art of Being a Social Pedagogue: Developing Cultural Change in Children's Homes in Essex. *International Journal of Social Pedagogy*, 1(1), 30-46.

Eriksson, L. (2011). Community Development and Social Pedagogy: Traditions for Understanding Mobilization for Collective Self-Development. *Community Development Journal*, 46(4), 403-420

Hämäläinen, J. (2001). *Sissejuhatus sotsiaalpedagoogikasse*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Hämäläinen, J. (2003a). Developing social pedagogy as an academic discipline. In: A. Gustavsson, H.E. Hermansson, & J. Hämäläinen (Eds.), *Perspectives and theory in social pedagogy* (133–153). Göteborg: Daidalos.

Hämäläinen, J. (2012b). Social Pedagogical Eyes in the Midst of Diverse Understandings, Conceptualisations and Activities. *International Journal of Social Pedagogy*, 1(1), 3-16.

Kraav, I., Kõiv, K. (2001). *Sotsiaalpedagoogilised probleemid üldhariduskoolis*. Tartu: OÜ Vali Press

Kutsestandard. Sotsiaalpedagoog tase 6 (2013). Külastatud 06.05.2016 aadressil http://www.sotsiaalpedagoogid.ee/public/Kutsestandart_Sotsiaalpedagoog_tase_6_01_04_15.pdf

Kutsestandard. Sotsiaalpedagoog tase 7 (2013). Külastatud 06.05. 2016 aadressil http://www.sotsiaalpedagoogid.ee/public/Kutsestandart_Sotsiaalpedagoog_tase_7_01_04_15.pdf

Mikser, R. (2013). *Haridusleksikon*. Eesti Keele Sihtasutus.

Mikser, R. (2006). Sotsiaalpedagoogika teooria ja selle praktilisi väljakutseid Eestis. Tartu: OÜ Vali Press

Morgan, S.T. (2013). Social pedagogy within key worker practice: community situated support for marginalised youth. *International Journal of Social Pedagogy*, 2(1), 17-32.

Regional Youth Work Unit North West. (2010). A Study on the Understanding of Social Pedagogy and its Potential Implications for Youth Work Practice and Training. Külastatud 28.04.2016 aadressil http://www.socialpedagogyuk.com/images/pdf/northeastyouthwork_may2010.pdf

Stephens, P. (2009). The nature of social pedagogy: an excursion in Norwegian territory. *Child & Family Social Work*, 14(3), 345-351.

Stephens, P. (2013). *Social Pedagogy: Heart and Head*. Bremen: Europäischer Hochschulverlag.

Storø, J. (2012). The Difficult Connection between Theory and Practice in Social Pedagogy, *International Journal of Social Pedagogy*, 1(1), 17-29.

Storø, J. (2013). Practical social pedagogy: theories, values and tools for working with children and young people. Ok and USA: The Policy Press.

Smith, M. (2012). Social Pedagogy from a Scottish Perspective, *International Journal of Social Pedagogy*, 1(1), 56-55.

The Social Pedagogy Development Network. ThemPra Social Pedagogy 2008-2014 (2014). Külastatud 29.04.2016 aadressil <http://www.thempra.org.uk/social-pedagogy/key-concepts-in-social-pedagogy/thempras-diamond-model/>

Viigi, K. (2015). Sotsiaalpedagoogika ja sotsiaalpedagoogi roll praktilise töö seisukohast Eesti sotsiaalpedagoogide hinnangul. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.

Zozulakova, V. (2012). Social pedagogy in the field of social work. Külastatud 12.05.2016 aadressil <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Zozulakova2>

LISA 1

Hea sotsiaalpedagoogiks õppiv üliõpilane!

Palume Teie kaasabi iseloomustamiseks sotsiaalpedagoogikat kui teadust ja sotsiaalpedagoogilist praktilist tööd lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest. Küsimustik on anonüümne ning kogutud andmeid kasutatakse teadustöös. Ankeedile vastamine võtab aega kuni 15 minutit. Täname Teid tehtud töö ja nähtud vaeva eest!

Kui Teil on uurimusega seonduvaid küsimusi või soovite saada ülevaadet uurimuse tulemustest lõputööga seonduvalt, siis palun saata vastavasisuline kiri aadressile kristi.koiv@ut.ee. Täname ette, et aitate kaasa läbiviidavale uurimusele ja värskete andmete kogumisele sotsiaalpedagoogika vallas.

Ette tänades

Cätly Heinpõld TÜ haridusinstituudi üliõpilane catly.heinpold@gmail.com ja juhendaja Kristi Kõiv PhD TÜ haridusinstituudi dotsent kristi.koiv@ut.ee ja

Ankeedi valmimisele on panuse andnud Kadi Viigi, kes on TÜ haridusinstituudis kaitsnud vastavasisulise lõputöö 2015.a.

I osa. SOTSIAALPEDAGOOGIKA DEFINITSIOONID

Allpool on toodud seitse erinevat definitsiooni sotsiaalpedagoogika kohta. Palun märkida iga definitsiooni kohta, kuivõrd kirjeldab see sotsiaalpedagoogikat kui teadust lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest.

1. Sotsiaalpedagoogika on eraldiseisev distsipliin, mille eesmärgiks on sotsiaalsete probleemide pedagoogiline lahendamine ja leevendamine (Hämäläinen, 2001).

Kuivõrd kirjeldab eelpool toodud sotsiaalpedagoogika definitsioon sotsiaalpedagoogikat kui teadust lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest?

Ei kirjelda üldse 1 – 2 – 3 – 4 - 5 Kirjeldab täielikult

2. Sotsiaalpedagoogika keskendub teoorias ja praktikas inimkasvu protsessidele, mis tagavad ühiskonnaliikmete sotsiaalse integratsiooni, osaluse ja heaolu ühiskonnas (Hämäläinen, 2012).

Kuivõrd kirjeldab eelpool toodud sotsiaalpedagoogika definitsioon sotsiaalpedagoogikat kui teadust lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest?

Ei kirjelda üldse 1 – 2 – 3 – 4 - 5 Kirjeldab täielikult

3. Sotsiaalpedagoogika tegeleb kommunikatiivse tegevusega, et toetada marginaliseerunud laste ja noorte sotsiaalset kaasamist läbi indiviididevaheliste juhitud ja koos loodud suhete (Morgan, 2013).

Kuivõrd kirjeldab eelpool toodud sotsiaalpedagoogika definitsioon sotsiaalpedagoogikat kui teadust lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest?

Ei kirjelda üldse 1 – 2 – 3 – 4 - 5 Kirjeldab täielikult

4. Sotsiaalpedagoogika on sotsiaalteadus planeeritud ja planeerimata sotsialiseerumisest, mis toimub sotsiaalse õppimise ning väärtuste ja normide emotsionaalse internaliseerimise kaudu

(Stephens, 2013).

Kuivõrd kirjeldab eelpool toodud sotsiaalpedagoogika definitsioon sotsiaalpedagoogikat kui teadust lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest?

Ei kirjelda üldse 1 – 2 – 3 – 4 - 5 Kirjeldab täielikult

5. Sotsiaalpedagoogika on õpetus ja praktika hoolitsusest, haridusest ja kasvatuses, mida vaadeldakse pigem terviklikult kui eraldi ning mille rõhk on leida pedagoogilised teed toetamaks inimese positiivset sotsiaalset arengut (Stephens, 2009).

Kuivõrd kirjeldab eelpool toodud sotsiaalpedagoogika definitsioon sotsiaalpedagoogikat kui teadust lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest?

Ei kirjelda üldse 1 – 2 – 3 – 4 - 5 Kirjeldab täielikult

6. Sotsiaalpedagoogika on akadeemiline distsipliin, mis lähendab selliste seotud teadusdistsipliinide nagu pedagoogika, sotsioloogia, psühholoogia ja filosoofia tuumteooriaid. Oma olemuselt tegeleb sotsiaalpedagoogika heaolu, õppimise ja kasvuga. Sotsiaalpedagoogika toetub humanistlikele väärtustele ja printsiipidele, vaadeldes inimesi ressursse omavate aktiivsete tegutsejatena. Sotsiaalpedagoogika tähelepanu keskmes on inimeste kaasamine laiemasse kogukonda ja ühiskonda. Sotsiaalpedagoogika eesmärgiks on ennetada ja võidelda sotsiaalsete probleemide ja ebavõrdsusega (The Social Pedagogy Development Network, 2015).

Kuivõrd kirjeldab eelpool toodud sotsiaalpedagoogika definitsioon sotsiaalpedagoogikat kui teadust lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest?

Ei kirjelda üldse 1 – 2 – 3 – 4 - 5 Kirjeldab täielikult

7. Praktiline sotsiaalpedagoogika on pedagoogiliselt orienteeritud praktika, mis põhineb kutsealasel hinnangul ja on teostatud tavapära igapäeva situatsioonides. Sotsiaalpedagoogilised tegevused on suunatud lastele ja noorukitele (või nende peredele ja võrgustikele), kes vajavad abi või situatsioonidele, kus abi vajamist saab ennetada. Sotsiaalpedagoogilise töö põhiline eesmärk on inimese kaasatus kogukonda ja ühiskonda. Sekkumisi juhivad väärtused ja teooria (Storø, 2013).

Kuivõrd kirjeldab eelpool toodud sotsiaalpedagoogika definitsioon sotsiaalpedagoogikat kui teadust lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest?

Ei kirjelda üldse 1 – 2 – 3 – 4 - 5 Kirjeldab täielikult

II osa. SOTSIAALPEDAGOOGIKA TEOORIA JA PRAKTIKA

Palun märkige kuivõrd iseloomustavad järgmised väited sotsiaalpedagoogikat.

1. Sotsiaalpedagoogika on kasulik sotsiaalpedagoogilise teooria seisukohast võrreldes praktikaga.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

2. Sotsiaalpedagoogika on kasulik praktika seisukohast, kuid praktika olulisust on võrreldes teooriaga ületähtsustatud.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

3. Sotsiaalpedagoogika on kasulik praktika seisukohast, kuid teooria olulisust on võrreldes praktikaga ületähtsustatud.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

4. Sotsiaalpedagoogika on kasulik praktika seisukohast nii, et teooria ja praktika on võrdse tähtsusega.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

5. Sotsiaalpedagoogika on sotsiaalteadus.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

6. Sotsiaalpedagoogika on lähenemisviisiks sotsiaalsete probleemidega toimetulekul.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

7. Sotsiaalpedagoogika on meetodite õpetus.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

8. Sotsiaalpedagoogika teooria on aluseks sotsiaalpedagoogilisele praktikale.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

9. Sotsiaalpedagoogika praktika on aluseks sotsiaalpedagoogika teooriale.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

10. Sotsiaalpedagoogika integreerib teised teadused: filosoofia, kriminoloogia, pedagoogika, psühholoogia, sotsiaalpoliitika, sotsiaaleetika, sotsiaaltöö ja sotsioloogia.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

11. Sotsiaalpedagoogika integreerib teised teadused: pedagoogika, psühholoogia, sotsiaaltöö ja sotsioloogia.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

12. Sotsiaalpedagoogika ja pedagoogika praktilise töö valdkonnad kattuvad täiesti.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

13. Sotsiaalpedagoogika ja psühholoogia praktilise töö valdkonnad kattuvad täiesti.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

14. Sotsiaalpedagoogika ja sotsiaaltöö praktilise töö valdkonnad kattuvad täiesti.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

15. Sotsiaalpedagoogika ja sotsioloogia töö valdkonnad kattuvad täiesti.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

16. Igal sotsiaalpedagoogil peavad olema teadmised seoses sotsiaalpedagoogika kui akadeemilise teadusega kui ka uurimistöö-alased oskused.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

17. Igal sotsiaalpedagoogil peavad olema teadmised seoses sotsiaalpedagoogika kui akadeemilise teadusega kui ka praktilise sotsiaalpedagoogilise töö oskused.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

18. Kõrget sotsiaalpedagoogilist kutsealast kompetentsi ei saa saavutada ilma praktilise sotsiaalpedagoogilise tegevuseta.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

19. Kõrget sotsiaalpedagoogilist kutsealast kompetentsi ei saa saavutada ilma professionaalse sotsiaalpedagoogilise refleksioonita.

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

IV osa. SOTSIAALPEDAGOOGI PRAKTIINE TÖÖ

Palun märkige kuivõrd iseloomustavad järgmised väited sotsiaalpedagoogilist praktilist tööd lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest.

1. Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on:

Passiivne tegevus 1-2-3-4-5 Aktiivne tegevus

2. Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on:

Sotsiaalne tegevus 1-2-3-4-5 Individuaalne tegevus

3. Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on:

Teadmistele toetuv tegevus 1-2-3-4-5 Kogemustele toetuv tegevus

Palun märkige kuivõrd iseloomustavad järgmised väited sotsiaalpedagoogika praktilist tööd lähtudes oma läbitud sotsiaalpedagoogilistest kõrgkooliõpingutest.

4. Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on seotud kliendi/klientide füüsilise tervisega (inimese kehaline heaolu).

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

5. Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on seotud kliendi/klientide vaimse tervisega (inimese

sisemaailma heaolu).

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

6. Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on seotud kliendi/klientide emotsionaalse tervisega (inimese tunnetega seotud heaolu).

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

7. Sotsiaalpedagoogiline praktiline töö on seotud kliendi/klientide sotsiaalse tervisega (inimese suhetega seotud heaolu).

Ei ole üldse nõus 1-2-3-4-5 Täiesti nõus

V osa. TAUSTAINFORMATSIOON

Sugu: .....

Vanus: .....

Õppekava, millel õpite sotsiaalpedagoogikat: .....

Mitu aastat olete õppinud sotsiaalpedagoogikat: .....

Vajadusel kommentaaride ja tähelepanekute esitamine: .....

Kasutatud kirjandus

Hämäläinen, J. (2001). *Sissejuhatus sotsiaalpedagoogikasse*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Hämäläinen, J. (2012). Social pedagogical eyes in the midst of diverse understandings, conceptualisations and activities. *International Journal of Social Pedagogy*, 1(1), 3-16.

Morgan, S.T. (2013). Social pedagogy within key worker practice: community situated support for marginalised youth. *International Journal of Social Pedagogy*, 2(1), 17-32.

Stephens, P. (2009). The nature of social pedagogy: an excursion in Norwegian territory. *Child & Family Social Work*, 14(3), 345-351.

Stephens, P. (2013). *Social Pedagogy: Heart and Head*. Bremen: Europäischer Hochschulverlag. The Social Pedagogy Development Network. ThemPra Social Pedagogy 2008-2014 (2015).

Külastatud 23.11.2015 aadressil http://www.thempra.org.uk/social_pedagogy.htm

Storø, J. (2013). *Practical Social Pedagogy. Theories, values and tools for working with children and young people*. London: The Policy Press.

Täname väga koostöö eest ja soovime edu!

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Cätly Heinpõld
(sünnikuupäev: 13.02.1992)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose "Sotsiaalpedagoogideks õppivate üliõpilaste hinnangud sotsiaalpedagoogika teooria ja praktika kohta lähtudes oma läbitud kõrgkooliõpingutest", mille juhendaja on Kristi Kõiv
  - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.